

Asia: VN/21436/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi terveydenhuoltolain, vankeuslain ja tutkintavankeuslain muuttamisesta (saattohoito ja eräät muut muutokset)

Lausunnonantajan lausunto

Kommentit palliatiivista hoitoa ja saattohoitoa koskevista ehdotuksista ja perusteluista

Muistiliitto kannattaa sitä, että palliatiivinen hoito ja saattohoito määritellään lainsäädännössä ja niiden järjestämisvastuu täsmennetään kuuluvaksi hyvinvointialueille. Se selkeyttää ja vahvistaa niiden asemaa sekä vahvistaa myös potilaiden oikeuksia.

Muistiliitto esittää, että terveydenhuoltolain 24 §:ä koskevaa luonnoksessa mainittu toimintakyky korvataan termillä elämänlaatu.

Esitysluonnoksen mukaan: Palliatiivisella hoidolla tarkoitetaan parantumatonta, etenevää sairautta sairastavan potilaan oireiden hallintaan ja toimintakyvyn ylläpitoon tähtävää aktiivista kokonaisvaltaista hoitoa.

THL:n määritelmän mukaan Palliatiivinen hoito on parantumatonta, etenevää sairautta sairastavan potilaan aktiivista kokonaisvaltaista hoitoa. Sen tavoitteena on vähentää kärsimystä ja vaalia elämänlaatua.

Kuten esitysluonnoksessa todetaan, ympärivuorokautisen palveluasumisen ja pitkäaikaisen laitoshoidon piirissä olevilla 75-vuotta täyttäneillä yleisin pitkäaikais sairaus on muistisairaus. Muistisairaus heikentää sairauden loppuvaiheeseen edetessään potilaan toimintakykyä huomattavasti. Muistisairauden loppuvaiheen ”hoidossa painottuu perushoivan ja oirehoidon lisäksi elämänlaatu.” (Lähde: Laakkonen, Roitto, Aalto ja Pitkälä: Iäkkään potilaan muistisairaus: Diagnostiikan ja hoidon erityispiirteet <https://www.laakarilehti.fi/tieteessa/katsausartikkeli/iakkaan-potilaan-muistisairaus-diagnostiikan-ja-hoidon-erityispiirteet/?public=0a32c3001a9a48cf2fcfe99dfbc1e660>).

Muistiliitto pitää tärkeänä sitä, että elämänlaadun vaaliminen tulee esiin palliatiivisen hoidon määritelmässä toimintakyvyn sijasta. Elämänlaadun nostaminen määritelmään voi vahvistaa potilaan ja läheisten luottamusta terveydenhoitoon. Heidän kannaltaan inhimillisen hoidon ja elämänlaadun vaaliminen voi olla tärkeämpää kuin toimintakyvyn ylläpitäminen tilanteessa, jossa muistisairaudesta johtuen toimintakyky hiipuu loppua kohden.

Muistisairautta sairastavista suurin osa asuu kotona ja vain pieni osa ympärivuorokautisessa palveluasumisen palvelussa. Nykyisin ympärivuorokautisen palveluasumisen piiriin siirtyään entistä myöhemmässä sairauden vaiheessa. Asumisaika siellä on lyhentynyt ja toisinaan kestää vain muutamia kuukausia.

Hoidon toteutuminen edellyttää monialaista ja tiivistä yhteistyötä. Siksi sosiaalihuollon toimintayksiköiden, kuten ympärivuorokautisen palveluasumisen ja kotihoidon ja toisaalta sekä terveydenhuollon saumaton yhteistyö on erityisen tärkeää. Muistisairautta sairastavien ennakoivaan moniammatilliseen hoitoon ja myös palliatiivisen hoidon toteuttamiseen tulee jatkossa suunnata vahvasti resursseja.

Kommentit hoitopaikan valintaa koskevista ehdotuksista ja perusteluista

Muistiliitto kannattaa ehdotusta. Mahdollisuus valita ja vaihtaa hoitopaikkaa joustavammin lisää potilaan itsemääräämisoikeutta.

Kommentit erikoissairaanhoidon hoitotakuun seurantaan koskevista ehdotuksista ja perusteluista

Esitys lisätä seurantatietojen julkaisutiheyttä parantaa läpinäkyvyyttä ja on kannatettava. Tiedot tulee julkaista kaikille potilasryhmille saavutettavassa ja ymmärrettävässä muodossa.

Muistiliitto kiinnittää tässä yhteydessä huomiota myös tarpeeseen lisätä seurantatietoa siitä, missä ajassa iäkäs henkilö voi saada hakemansa sosiaalipalvelut. Vanhuspalvelulain 26 §:n mukaan julkaisuvelvollisuus tässä asiassa hyvinvointialueilla on vähintään puolivuositain.

Kommentit esityksen vaikutusarvioista

Vaikutusarvioissa tulisi huomioida vahvemmin ikääntyvän väestön ja muistisairauksien kasvu. Se lisää merkittävästi palliatiivisen hoidon ja muistisairauksiin liittyvän erityisosaamisen tarvetta. Järjestämistä vastuun nimenomainen maininta selkiyttää palliatiivisen hoidon asemaa ja potilaan oikeutta siihen, mutta hyvinvointialueilta tarvitaan lisäksi terveydenhuollon perustason ja erityistason palveluiden toteuttamista terveydenhuollon portaittaisen mallin mukaan.

Mahdolliset muut kommentit

Muistiliitto kiittää mahdollisuudesta lausua esitysluonnoksesta.

Muistiliitto ry on valtakunnallinen muistisairaiden ja heidän läheistensä kansanterveys-, potilas- ja edunvalvontajärjestö. Toiminnan päämäärä on edistää aivoterveyttä, toimia sairastuneen ja läheisen tukena, vahvistaa heidän ääntään sekä puolustaa heidän oikeuksiaan. Muistiliitto toimii 41 jäsenyhdistyksensä yhteistyö- ja kattojärjestönä.

Elomaa Sari
Muistiliitto ry